

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRTO LETO
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

„Kako je lep vojaški stan.“

Doba vojaških vaj in manevrov je. Povsodi v državi se vrše velike vojaške vaje, bodisi da jih izvajajo celi polki, bodisi divizije ali pa kori (zbori). Zlasti na „cesarskih maevrih“, tako imenovanih, ker si jih ogleda sam cesar, ki se vrše tekoči teden okoli Celoveca po južnem Koroškem, je udeleženi mnogo polkov vseh vrst s tisoči in tisoči vojaštv.

Vse te vaje imajo baje namen, pokazati vojaku, koliko vztrajnosti, truda, napora bodo zahtevali od njega, kadar bo v slučaju vojne šlo „za res“. Ali več ko to je namen teh vaj, da se razni generali in drugi štabni častniki preizkusijo glede svojih zmožnostij in praktične uporabe. Seveda je pri vseh takih vajah že vnaprej natanjko napravljen ves „vojni načrt“, določeno je, kje ima stati pehotni polk, kje topničarstvo in na katerih mestih naj prodira konjenica. Tudi je navadno že naprej določeno, kdo bo „zmagal“ in kako bo „sovražnik“ podlegel. Da bo v resnici v slučaju vojne vse drugače, in da se bo marsikateri general, ki dobi ob manevru najvišje priznanje, proti resničnemu sovražniku nesmrtno blamiral, je več kot gotovo. Izgledov za to nam je v obilnem številu podala rusko-japonska vojna.

Manevri torej glede preizkušnje praktične uporabnosti kakega vojskovodje ne dajo prav nobenega merila in so v zasledovanju tega namena po naših mislih prav malo potrebni. Vzlic temu pa mu morajo služiti tisoči in tisoči mladih državljanov brezpogojno, brezobzirno. Vsako leto gre razentega milijone in milijone kron davčnega denarja samo za manevre, ki jih je imenovati le veliko igračo visokih vojaških gospodov.

Z raznih strani nam poročajo z letošnjih vojaških manevrov, kako brezobzirno, kako naravnost neusmiljeno postopajo z našimi sinovi. Ravnavajo z njimi, kakor bi res ne bili drugega, kakor navadni „Kanonenfutter“.

Pri vajah 21. domobranskega pešpolka na Koroškem je vsled silnega pohoda, ki je trajal od 4. ure zjutraj do 1. popoldne, zbolelo 300 mož, med njimi je 50 težko bolnih, eden je že umrl in utegne jih umreti še več. Pri divizijskih vajah 14. in 25. domobranskega polka pri Dunajskem Novem mestu je umrlo vsled nadčloveških naporov in silne vročine več vojakov.

Še ni potihnila razburjenost vsled teh vestij, že se poročata s Koroškega o drugi katastrofi. Dne 26. avgusta

so zapustili oddelki, ki so koncentrirani v Lozoncu — to je pešpolka št. 7. in št. 17., bosanski polk št. 2., dva lovska bataljona, zborni topniški polk 3., divizijski topniški polk 9., več strojnopuškinih oddelkov, zrakoplovni, pogorsko-topniški, brzozajvni, poštni, pekovski in sanitetni oddelek — svoje bivališče in se napotili skozi Ivenco na Radelj, visok 1005 metrov. Bili so utrjeni, pa so morali izvršiti naporno ponočno prednjestražno vajo. Spali niso nič. V jutro 27. avgusta se je vaja vršila dalje do opoldne, nakar so odkorakali vojaki v svoja bivališča v Sp. Dravogradu, na Muto in Vozanice. Na tem potu so jeli vojaki vsled naporov in vročine cepati in padati po tleh. Dva vojaka 17. polka in en prostovoljec od lovskega bataljona so umrli. Vzlic temu se vojakom ni dovolil počitek, ampak so morali 28. avgusta korakati dalje do sv. Pavla. Vsega skupaj je zbolelo 500 mož, in sicer samo od 17. pešpolka 80, od 2. pešpolka 70, od 7. pešpolka 60 mož.

Človek bi skoro ne verjel, da so ta strašna poročila resnična. To ni več človeško ravnanje z moštvom. Že itak ne služi rad in z ljubeznijo skoro nihče svoja tri leta ali tudi le eno leto vojaškemu stanu, toda dogodki, ki jih porajajo razni „manevri“ bodo sčasoma povzročili, da se bo vojaška služba vsakomur naravnost omrzela in da bo vojaška dolžnost postala eno najneznosnejših bremen, ki nam jih nalaga „moderna“ država.

Zlasti kmetje živo občutijo „krvni davek“. Dandanes niti za drag denar ni dobiti delavskih moči. Vse hiti v tujino, ali v mesta ali pa v tovarne. Kar jih ostane doma, pobere jih vojaški nabor. Najboljše moči so to, ki jih odteguje vojaščina kmetiskemu posestniku za dolga tri leta. Ko mine ta doba, pridejo pa vaje na vsako drugo leto, in sicer navadno ob času, ko je največ dela na polju in doma.

Koliko milijonov škode znači to posebno za kmeta! Pa tudi v največjih slučajih ni noben dobiček, kadar pride odslužen vojak domov — če sploh pride. Nekaj dobrega se nauči pri vojakih, še več slabega. Splošna demoralizacija ni ena zadnjih teh lastnosti, kar jih pridobi prej nepokvarjeni kmečki mladenič. Tudi v narodnem oziru nam donša vojaščina mnogo škode. Mnogo nemškutarjev nam je že vzgojila.

Sedaj pa še to, da bomo morali pričeti čisto resno računati z dejstvom, da se toliko in toliko odstotkov v

vojake potrjenih mladeničev sploh ne vrne več domov vsled smrti — na bojiščih v miru! Proti temu je nastopiti z vso odločnostjo. Treba je dopovedati gospodom, da nimajo pred seboj kakih slepo pokornih strojev, tudi ne vojakov iz svinca ali lesa, in ravno tako ne ljudij, ki naj bodo samo vojaki in nič drugega; ampak, da so to živa, čuteča in misleča bitja, prosti državljani, donšaajoč državi dolžnost; zahtevajoč pa od nje tudi pravice, da so to ljudje, posvečeni vsak svojem stanovskemu poklicu, izvrševanje stanovskega poklica pa je glavna naloga vsakega državljana in v poglavitno korist državi, — vojaščina pa je za eno kakor za drugo stran dandanes le — potrebno zlo.

Je že prav, da je treba moža utrditi ter ga vaditi v vztrajnosti, toda take vojaške vaje, kakor smo jih gori opisali, ne podajo prave metode za to. Metoda je to onega gospodarja, ki je učil svojega konja strašati in prav ko je mislil, da ga je navadil, mu je konj poginil. Utrjenost in vztrajnost, pogum in srčnost naj se skuša vzgojiti v mladosti. Država naj gleda, da iznajde „metodo“, da bo mlademu individiju že v detinskih letih privzgojila one dobre lastnosti. Prenapornost je vedno škodljiva. Ni dobra za onega, ki jo premaga in vzdrži, še manj pa za onega, ki ji podleže. Nespametno je misliti, da je utrjen za vse svoje življenje, kdor je enkrat v življenju moral brez prestanka in odmora v hudi vročini korakati devet ur in absurdno je mišljenje, da je ta trudni, upehani, s 30 kg natovorjeni mladenič, ki je prestal tako naporno hojo, že pri ravljen za vojsko.

Trajalo bo nekaj časa, preden pridejo gospodje, ki imajo v tem pogledu prvo besedo, do pravega spoznanja. Z dosledno demonstracijo vsega javnega življenja bomo tudi to dosegli. Enakopravnost človeka — to bo moral postati temeljni stavek tudi pri vojakih. Potem pa bode samo od sebe prišlo, če že in dokler rabijo države za svoje vzdrževanje oboroženo silo, da postane tudi militarizem demokratična ureditev. Ljudska vojska in splošno oboroženje — ne bilo bi napačno, če bi se mirovna konferenca v Haagu predvsem pečala s tem problemom. Pride morda prej do svojega cilja.

LISTEK.

Nina.

Spisal A.
(Konec.)

„Teh misli sem tudi jaz. Ampak v mladih letih si je treba poiskati sreče in jo uživati potem vse življenje. V poznejših letih postane človek trgovec, srečo kupi na videz, a je v resnici nikoli nima.“

Jaz sem te besede nekoliko pomislil in zdele so se mi umestne, a za moje razmere neprijetne.

„No, slučajni in izjeme so povsod.“

„Povsod“, je rekla Nina in potem sva šla po stopnjicah gor in v sobo, kjer je naju čakala mati. Nino je poljubila in jo je posadila poleg sebe.

„Kako ti ugaja Brunova nevesta?“

„Lepa je in dobra, o, meni že čisto ugaja!“

Jaz sem jo gledal, ko je božala mami roko, potem pa sem odšel zelo zamišljen na vrt.

III.

Včeraj zvečer sem Nino spoznal.

Ko sem bil še dijak, še mlad fant, sem se bil zaljubil. Nenavadno sem se bil zaljubil, za eno leto sem bil pustil vse svoje študije zaradi tiste mladenke.

Visoka je bila, zarjavela, njene oči so bile velike in svetle, kadar je govorila, so se svetili njeni beli zobje, kakor zakrito srebro.

Nekoč — davno je od tega, tih poletni večer je bil — sem jo našel na klopi v drevoredu. Tisti rahli vetrič, ki je šumljal nalahko nad nama preko kostanjev, je bil silno blag in ljub, človeku se je zdelo, kakor bi se razlivala nad polji in poljanami nekakšna topla in mila meh-koba, ki gre v srce in jih čisto prevzema.

Vstavlil sem se pred njo, pozdravil sem, prisedel in jo vprašal, kaj sedi nocej tako sama v samotnem drevoredu.

„Fanta čakam“ — je rekla — „fanta.“

Pomolčala je in pričela vnovič.

„Če ste dober človek, pomislite! Rada ga imam, a on me vara. Z natakarcami hodi okrog in če ga vprašam, se mi smeje v obraz. Iskala bi ga, ali bi me spremljali?“

Kakor mi je bilo nerodno pri srečanju, sem vstal v hipu in bil pripravljen za uslugo. In hodila sva po mestnih sprehajališčih, mimo klopi, ki jih je zakrivalo grmovje, in so sedeli po njih mladi zaljubljeni pari, v mesto sva šla, hodila po ulicah, opisala mi je svojega fanta, pošiljala me v gostilne in kavarne in čakala na ulici mojega poročila.

In ko sva obšla vse mesto, se mi je na glas smejala.

„Jaz sem hudobna“, je rekla, „jaz nimam fanta!“

Mene je užalila.

„Zbogom“ — sem rekel in sem odšel.

Čul sem, da me je klicala nazaj, da se je še vedno smejala, da me je med smehom prosila oprostčenja, a odšel sem trd in ponosen. Tisti večer sem mislil, da je moje nagnenje do nje končano.

A drugi večer se je vrnilo zopet vse: hrepenenje, ljubezen, nagnenje. In iskal sem jo in ko sem jo našel, se je delala tujo, kakor bi jo ogovoril in videl prvič v svojem življenju.

„Ali ste vi tisti? A — vi ste to! Res je! Zdaj se spominjam! Včeraj zvečer je bilo! Krasno!“

In smejala se je vnovič.

Nič resnega ni bilo mogoče z njo opraviti, odšel sem iz tistega kraja, pozabil sem jo, a zdaj je ona zopet tukaj, pri moji materi, zdaj hodi vedno okrog mene...

To je namreč tista Nina!

IV.

Danes zjutraj na vse zgodaj je prišla Nina v mojo sobo. Na sebi je imela dolgo domačo obleko, roke je imela gole do komolcev in v lase si je bila zateknila veliko rdečo rožo.

„Ali veste, kdo sem jaz?“

Sedla je k meni na posteljo in me vprašala.

„Vem“ — sem odgovoril, „Nina“.

In nato je gledala skoro zmedeno nekam v tla, vzela iz las rožo in pričela nekako nervozno puliti liste.

„Ali se me še spominjate?“ — je vprašala čez dolgo.

„Spominjam!“ — sem odgovoril.

Izseljevanje v Ameriko in Slovenci.

(Dalje.)

Mi Slovenci in tudi Hrvati smo predvsem narod poljedelcev, živinorejcev, narod malih posestnikov, malih obrtnikov, brez lastnega velikega kapitala, brez samosvoje velike obrti in industrije. Da, ves razvitok industrije in veleobrta je v naših deželah še le v početkih, in še ta je zvečine v tujih rokah. Naše šolstvo je slabo razvito, nedostaja nam strokovnih šol, meščanskih in trgovskih izobraževališč. Kjer možno se nas zatira v šoli z vsiljevanjem tujščine, kar ima za posledico zaostajanje in nezadostnost za življenje potrebne izobrazbe. Povsodi se Slovenci zapostavljajo, in za najnižjo službo se zahteva znanje nemščine.

To in nedostatek strokovno srednjeizobraženih ljudi ter tuj kapital, tuja industrija, ki pripelje s tujim kapitalom tudi tuje delavne moči s seboj, ki protežira tujece, sili, da si grede nezadostno izobražene domače moči iskat kruha tje, kjer se fizična moč plačuje brez primerno dobro, kjer rabijo predvsem z dravih, krepkih in poštenih delavcev. — Kakor povsodi propada tudi pri nas kmetijski stan, bodisi vsled spremenjenih pridobinskih razmer, bodisi vsled kapitalistične naše uvozne in izvozne politike, bodisi vsled splošne spremembe socijalnih oblik. Vsi ti vzroki so tembolj občutljivi, čim manjša so posestva, in čimbolj zaostalo in neracionalno je poljedelstvo. Jako mnogo pripomorejo pri nas v tem oziru slabe šolske in izobraževalne razmere, pomanjkanje slovenskih kmetijskih šol, pomanjkanje strokovnih izobraževališč vobče. Na drugi strani pa še bolj vplivajo splošne, neugodne tržne cene, draginja in pomanjkanje delavnih moči in padanje cen poljskih pridelkov, oziroma vsaj z draginjo dela nikakor ne sorazmerno rastoče cene, na propadanje kmetijstva. Zelo pospešujejo vedno naraščajoče zadolžitve kmetij, velike dote, razkosavanje zemljišč, množiče se potrebe, rastoči davki in posredno tudi alkoholizem. Kjer rodna gruda ne zadošča za preživitev rodbine, treba je iskati pomoči tam, kjer se najhitreje dobi — onstran velike vode. — Tuja konkurenca, rastoče potrebe, rastoča draginja, množiče se davki in nezadostna strokovna izobrazba silita istotako naše malo obrtništvo, čeprav ne v toliki meri kot kmetijski stan, ki tvori ogromno večino slovenskega naroda, iskati si življenskih potrebščin in pogojev v Ameriko.

Vsi ti v predstoječih vrsticah označeni vzroki morajo najti svoj izraz tudi v statistiki. Ker je pretežna večina slovenskega naroda poljedelska in se kmetovalci selijo v Ameriko, da si opomorejo pri zadolženi kmetiji, pri obili družini, pri nezadostni izobrazbi, zato se naše ljudstvo zvečine ne izseljuje stalno, ampak pošilja preostanke od zaslužka domov, in se čez nekaj let zopet vrne v domovino. Žalibog, da vedno pogosteje ne za dolgo! Ker pa morejo dobiti izdaten in dober zaslužek samo zdrave, dobre moči, zato je naravno da pošiljamo cvet našega naroda, ljudi v polni moški moči v službo ameriškega velekapitalu. Tudi to moramo najti statistično označeno, da nam nedostaja strokovne in tudi najnižje šolske izobrazbe, če nam za to že ne govori dovolj glasno zgorenje primerjanje glede števila izseljencev pri nas in pri Čehih ter Nemcih.

(Sledi.)

„Kaj naj napravim?“ — je vprašala skoro žalostno in zardela do ušes. Hip nato se je nekako bolno smejala, otresla iz naročja potrpane liste in se ozrla boječe vame.

Jaz imam to žensko še vedno rad, nekako jezno rad.

„Kaj naj pa jaz napravim?“ — sem jo vprašal.

„Njo pustite — Angelo!“ — je svetovala popolnoma mirno.

„In potem?“ — sem vprašal dalje.

„Tako naj bo, kakor je bilo takrat — davno!“

Prijel sem jo za roko, potem sem jo stisnil k sebi in poljubil — vse z nekakšno jezno ljubeznijo.

To je bilo danes zjutraj in zdajle — dve je ura — me čaka huda nerodna pot. K Angeli moram, da ji vse razložim in pojasnim. Jaz mislim, da bo lahko opraviti z njo, ker je pametna ženska. In svoji materi sem že povedal. Najprej se je čudila, a potem smejala. Nina pa je zaprta že od takrat, kar je bila zjutraj pri meni, v svoji sobi. Pravi, da ne mara med nas, ker jo je silno sram.

Ampak poleg tega se mi zdi v vsej hiši danes ne navadno mnogo veselja. Če pogledam po stenah, se mi dozdeva, da se smejejo, če pogledam na rože po oknih, se mi dozdeva isto in istotako, če pogledam svojega psa. Pomižikava, pomižikava, tiho se smeje temu lepemu dnevu.

Neki reven in zadolžen kmet me je prišel prosit, naj mu ne prodam kajže. Jaz sem mu prisegel, da mu je ne bom nikoli prodal. In moj sluga me je prosil, če sme vzeti mojo služkinjo za ženo. Naj jo vzame! Zakaj bi je pa ne vzeli?! Naj se imajo ljudje radi, če so zato ustvarjena njihova srca!

Politični pregled.

Agrarci in rekonstrukcija ministrstva.

Novo smer avstrijski notranji politiki hočejo dati agrarni politiki vseh narodov naše monarhije. Zahtevajo brezpogojno, da posveti vlada več pozornosti kakor doslej, gospodarskemu razvoju svojih narodov in pripomore svojim podanikom k socijalnemu blagostanju. Ves cilj bodoče politike naj bo, da se povzdigne cela država na visoko gospodarsko stopnjo, ki naj zagotovi svojim narodom prijeten obstanek. Agrarci večjih avstrijskih narodov zahtevajo od vlade zato tudi odločilnih mest, ki naj bi čuvala nad njihovimi zahtevami in jim pripomogla do uresničanja. Tako zahtevajo nemški agrarci, ki so imeli te dni velik shod v Pragi, da mora sedeti v bodočem ministrstvu, ki se sestavi v jesen, njihov pristaš in da mesto poljedelskega ministra sploh drug zasedati ne sme, kakor nemški agrarec, sicer bi pričeli neizprosni boj, posebno ako bi se to mesto prepuščilo Slovanu, kar bi pomenilo za Nemce gospodarska pogibelj. Tudi češki agrarci, najmočnejša skupina v češkem svazu, odločno zahteva, da pride v ministrstvo njihov mož in jako zameri Mladočehom, ker si laste vse portfelje, dasi tvorijo neznatno manjšino.

Tudi poslanci ostalih narodnosti bodo brezdvoma podpirali agrarne kandidate, saj je vendar skupna agrarna zveza najmočnejša parlamentarna skupina v novem parlamentu. Posebno se bodo morali jugoslovanski poslanci zavzemati za agrarne kandidate, ako jim je kaj na tem ležeče, da se vsaj nekoliko povzdigne toli zanemarjeno gospodarstvo južnoavstrijskih dežel. Dosedanji kandidati agrarcev so z nemške strani sedanji poljedelski minister grof Auersperg in Peška. Čehi hočejo spraviti v ministrstvo poslanca Praška. Ministrski predsednik baron Beck se bo moral tedaj ozirati pri sestavljanju novega ministrstva na zahtevo tako močne agrarne skupine in zato je sedaj skoraj sigurno, da prideta dva agrarca v ministrstvo.

Istra.

Nekoliko več zanimanja se že posveča tej toliko časa popolnoma zanemarjeni pokrajini. Sploh ima Avstrija mnogo na vesti, da so ravno njene južne pokrajine gospodarsko tako zaostale. Ko bi se ozirala vsaj nekoliko na gospodarske in kulturne potrebe svojega slovanskega juga, bila bi vsa južna pokrajina v najlepšem cvetu in ne bilo bi potreba še ob 12. uri trkati na vrata dunajske vlade, naj reši vsaj sedaj, kar se rešiti da. Sedaj ko vidi vlada velik gospodarski prepad med gospodarsko razvitimi severozahodnimi deželami in slovanskim jugom, sedaj še le obljublja in kaže vsaj navidezno dobro voljo pomagati južnim deželam. Veliko je že obljubila Dalmaciji in mnogo obeta tudi Istri. Obeta ji vodo, gospodarsko pomoč, obeta vse mogoče, samo, da si ohrani prebivalstvo na svoji strani. Koliko bo storila, bomo videli itak kmalu. Položaj v Istri je sploh neznosen. Mala italijanska manjšina vlada nad ogromno hrvatsko-slovensko večino. Poslovni jezik in uradi je vse laško kakor v Italiji kje Deželni zbor istrski že ne posluje od leta 1904. razen dveh dni. In ravno te dni se je zgodilo nekaj zanimivega. Vlada je sklenila, da istrskega zbora sploh ne skliče, ker bi ne funkcioniral radi velikih napetosti in nasprotstev med deželnimi poslanci. Sedaj so pa naenkrat sklicali italijanski poslanci v Trstu shod, na katerem so sklenili, naj se deluje pri dunajski vladi, da se deželni zbor istrski vseeno skliče. Italijani zatrjujejo, da hočejo delovati na to, da se doseže sporazum med istrskimi narodnostmi in zahtevajo, da se uvede nov volilni red za Istro. Slovane je ta sklep iznenadil in nihče ni na jasnem, kaj Italijani nameravajo. Ako hočejo resno delati za povzdigo zanemarjene dežele, ako jim je ležeče na tem, da se doseže pravičen sporazum in pravična volilna reforma, tedaj so Slovani gotovo prvi, ki bodo šli na delo. Istra je reformam na vseh poljih zelo zelo potrebna!

Dalmatinski deželni zbor.

Deželni zbor v Dalmaciji se skliče že 9. t. m., pač zato toliko prej, ker ima razrešiti mnogo važnih in nujnih zadev. Predvsem bo njegova prva naloga, da pribori hrvatskemu jeziku v Dalmaciji isto mesto, ki mu po pravičji gre. Dosedaj vlada po celi Dalmaciji izključno italijansko kot uradni jezik in le v nekaterih uradih se poslužuje tudi hrvaščine, dasi tvorijo Italijani le 3% vsega prebivalstva, dočim je ostalo prebivalstvo hrvatsko-srbsko. Da so se Italijani povzpeli do tolike moči, je največ zakrivila Avstrija sama, ki povsod protežira neodrešence, mnogo pa je pripomogla k temu tudi okolnost, da ima italijanski živelj po mestih znatno oporo, ki je povzročila, da imajo 15% zastopstvo v deželnem zboru. Zato je pač naravnost smešno, da vlada podpira italijanščino v škodo in proti volji 97% vsega prebivalstva. Važna točka bo tudi železnično vprašanje. Vlada je sicer že zakonito zajamčila nekaj železne proge, vendar obljube ni izpolnila. Deželni zbor bo torej zahteval predvsem, da dobi Dalmacija prepotrebni zvez s Cislajtanijo, Hrvatsko in z okupiranimi deželami. Zajedno z železnico bo zahteval zbor potrebnih državnih prispevkov za povzdigo gospodarskega položaja zanemarjene Dalmacije. Na razpravo pride tudi dalmatinsko-hrvatsko vprašanje. Dalmacija je mnenja, da

se hrvatska nagodbena vprašanja ne morejo rešiti brez nje, kakor je tudi usoda Dalmacije v tesni zvezi z usodo trojedine kraljevine. Deželni zbor bo zato jasno preciziral razmerje Dalmacije do Hrvatsko-Slavonije, s katerima kraljevinama tvori eno telo. Zahteval bo najbrže, da se Dalmacija združi s Hrvatsko-Slavonijo v eno celoto, ki je državnopravno tudi upravičena. Vidi se, da stopa Dalmacija vedno bolj samozavestno naprej in zato je tudi avstrijska vlada, koj ko je videla njene namene, dovolila pomoč in obljubila, da bo posvetila Dalmaciji največjo pozornost, samo, da jo priklopi sebi. In ako bi šla Dalmacija le naprej za svojim ciljem trojedine kraljevine, bi dunajska vlada tudi z ministrom-krajanom ne štedila, samo, da ima Dalmaciji in da ostane jugoslovanstvo še razcepljeno. Koraki dalmatinskega deželnega zbora postanejo lahko odločilni in usodepolni za nadaljni razvoj jugoslovanskega vprašanja. Avstrija pa bo prej ali slej primorana zavzeti jasno stališče napram Jugoslovanom in ne bo mogla več nekaljeno ribariti na jugu.

Ruski narod v Avstriji.

Težka in usodepolna doba je prišla nad narod ruski v naši monarhiji. Kdor je količkaj zasledoval vesti, ki so prihajale iz Galicije in Bukovine, moral si je nehote predstavljati Bosno ali pa celo Macedonijo. Da je narod ruski (tu mislimo Rusine in Ruse) brezpraven, kakor smo mi Slovenci, to je samo ob sebi umevno, da je to narod tlačanih in zatiranih, kakor smo mi, ni treba ponavljati, da ta narod nima svojih šol, kakor mi ne, ni treba omenjati. Toda še več. Med celim ruskim narodom v naši državi je vzplapolal sedaj hud boj, boj bratov zoper brate, ki se niti najmanj ne da primerjati nekdanjemu ostremu sporu hrvatsko-srbskemu. Narod je sedaj pred alternativo: ali se naj zove narod ruski in ostane kulturna celota z velikim narodom ruskega carstva, ali se pa naj kulturno loči od svojih bratov v Rusiji in se nazivlje Rusine ali Rutene. Neprijateljem je seveda ta razdor po volji in ga še celo netijo. Narod sam pa je in naj se prišteva že Rusom ali Rusinom skrajno razžalosten nad nevduljivim sporom.

Vzemimo si za to par primerov. Znano je, da so izstopili ruski poslanci iz rusinskega kluba in lahko se še spominjamo, kako so obsojali Rusini oziroma rusinski poslanci njihovo postopanje in jih imenovali izdajice domovine. Kakor so bili razgorčeni Rusini, tako so bili razžalosteni Rusi, ker se je njihovemu poslancu Markovu celo prepovedalo rusko govoriti v parlamentu in so klicali užaljeni Rusinom in vladi „sramota“ in „izdajice“. Ruski poslanci so nato začeli v parlamentarnih počitnicah prirejati velikanske ljudske tabore, češ, naj narod sam odloči, je-li narod ruski ali rusinski, in kakor je znano, so se vsi tabori izrekli za narod ruski in pošiljali tozadevne resolucije vladi. Te dni je bil tudi enak ljudski tabor, katerega so se udeležili poslanci: Gljebovicki (Rus), Levicki in Bačinski (Rusina). Ko je Gljebovicki govoril o položaju, mu je zaklical rusinski poslanec Levicki: „Izdajica svojega naroda!“ Završelo je in hipoma je moral izginuti s pozorišča Levicki, ako ni hotel čutiti pesti ruskih kmetov, ki so mu kričali in vpili: „izdajica“. Ko je končno tudi rusinski poslanec Bačinski protestiral proti Gljebovickemu in mu je pritrjevalo nekaj agitatorjev, ki so imenovali Gljebovickega izdajico, so se vrgli kmetje na Bačinskega in ga bili. Ko jih ta prosi, naj ga vendar puste, saj je njihov poslanec, je bilo slišati iz kmečkih grl le: „Kje so lesovi in sol po 2 krajcarja, katero ste nam obljubovali pred volitvami, kje so vaše obljube, izdajice?“

Položaj je torej resen in velika kriza ruskega naroda v Galiciji in Bukovini je neizogibna. Narod se bo razdelil v dva sovražna tabora. Rusini bodo šli z nemško vlado, Ruse se bo pa dolžilo, da so petrogradski agitatorji in carofili. Da pa ne mislijo niti prvi niti drugi odnehati, dokazujejo jasno njihove zahteve na vseh kulturnih in gospodarskih poljih.

Maroko.

Francija nadaljuje svoje delo na obali severne Afrike. V začetku so se pojavljali nemiri samo v Kasablanki in pozneje v Fezu, sedaj pa divja boj po celi deželi in razsaja v vseh mestih. Novi sultan Mulej Hamid, ki se je sam proglasil vladarjem Maroka, zbira od vseh strani čete in pomnožuje svojo armado. V svojem svetovalstvu ima več priznanih dobrih diplomatov, med njimi celo Evropejce. Njegov cilj je, kakor se je glasil razglas na njegove poddanike, pomiriti razburjene duhove, in vrniti deželi prejšnji značaj. Vsi narodi naj bodo složni in zopet zadovoljni pod njegovo vlado. Naglašja pa zraven tudi, da nadvlada v Maroku prisluži edino Mavrom. Med narodi si je stekel že precej simpatij posebno radi svoje verske pobožnosti. Da bi se pa novi vladar še bolj utrdil na svojem mestu, obrnil se je s prošnjo na vse premožne Žide, naj mu dovolijo posojila, da bo mogel uspešno nadaljevati zapričeto akcijo. Judje so mu svojo pomoč obljubili in ga zagotovili, da mu izposlujejo velika posojila tudi od rojakov izven njegovih dežel.

Na ta način bo torej sultan denarno dobro preskrbljen, kar bo pa privabilo veliko četo v njegov vojaški tabor, ker jih bo lahko plačeval, dočim vojaštvo pod prejšnjim sultanom sploh ni dobivalo nikakršnih plač radi po-

manjkanja denarja. Sultan udari, kakor se poroča najprej na Kasablanko, da odpodi roparske čete gorskih narodov. Kakšno stališče zavzame proti Francozom, se ne da še sedaj določiti. Francozi pa sedaj pridno pomnožujejo svoje posadke, ker so mnenja, da le močna armada more imponirati diplomatičnemu Hamidu. Tudi je francoska vlada že razposlala na evropske velesile noto, kjer naglašja, da se zadovolji, ako ji Maroko povrne vse vojne stroške. Maroška vojna tudi vedno bolj odtujaše Francijo Španiji in Nemčiji. Nekateri celo trde, da ni izključeno, da pride vsled francoske operacije v Afriki do novih konfliktov posebno med njo in Nemčijo ter deloma tudi Španijo. Le Anglija stoji verno na strani svojega prijatelja Francoza.

Dnevne vesti domače.

— **Vlada podpira „Südmarko“.** Vlada je vedno ravnala protislovensko, toda do zadnjega časa le prikrito in previdno. Ta taktika se je pa zdaj spremenila in parkrat smo že pokazali načine vlade, pri katerih očitno podpira pangermansko propagando. V svojem nečuvstvu predržnem germanističnem delovanju zadala nam je Slovincem zopetno krepko zausnico s tem, da je dovolila „Südmarki“ efektno loterijo s 300.000 srečkami, po eno krono srečko, in sicer takse prosto. Da bi kdaj vlada takso opustila, zgodi se jako redko in le za dobrodelne namene. S tem činom izrazila je vlada mnenje, kakor da bi bilo raznarodovalno delo in brezobzirni protislovenski boj „Südmärke“ torej narodnostno uničevanje Slovincem, dobrodelno delo! S tem, da je „Südmarki“ opustila takso 3000 K, priznala je, da smatra uničevalni, proti Slovincem naperjeni boj kot nekaj koristnega, kar mora država podpirati. Vlada je torej na skrajno predren način odobrila boj proti Slovincem, ki smo avstrijski narod, mogoče bolj kakor vsi drugi. Tako početje izziva odpor, ki se sme posluževati skrajnih sredstev, ker se gre za našo eksistenco. Boj taki vladi, ki dela v pogubo avstrijskega naroda!

— **Vojno ministrstvo** razglaja danes, da niso resnična časnikarska poročila, ki govore o smrtnih slučajih in slučajih težke obolenosti ob priliki manevrov na Koroškem in Nižjem Avstrijskem; smrtnih slučajev da sploh ni bilo, pač pa marodirajo posamezni vojaki. Nadvojvoda Fran Ferdinand, ki ima vrhovno vodstvo manevrov, je strogo zaukazal, da je moštvo varovati prehudih naporov. Seveda pristavlja vojno ministrstvo svoji objavi, da je za časa manevrov težko dobiti točnih in hitrih podatkov z vseh strani in od vseh čet, da pa, kolikor je dobilo doslej obvestil (!) nobeno ne govori o smrtnih slučajih in slučajih težke obolenosti.

— **„Hvaležno plačeno“.** S temi besedami potrjuje neka odlična slovenska tvrdka v Ljubljani poravnane račune. To je značilno za slovenstvo nekaterih podjetnikov. V gorenjih dveh besedah sta dva pogrška. Prvič ne poznam odjemalca, ki bi bil bogve kako hvaležen za to, da sme trgovcu plačati blago. Izraz je nerodno posnet iz nemškega „dankend saldiert“. Prevajalec ni mislil, da je pri Nemcih oni, ki saldira, trgovec; trgovec namreč zapisuje v svoji knjigi vsakemu odjemalcu na eno stran oddano blago, na drugo stran sprejet denar in saldirati se pravi (če se pisec teh vrst, ki ni trgovec, ne moti) ti vsoti na obeh straneh izenačiti, kar stori trgovec, če je odjemalec vse plačal. Trgovec zapisuje v knjigo, on saldira in knjigi odjemalcev račun in on stori to hvaležno, zato nemško „dankend saldiert“. Če pa se v slovenščini reče plačati namesto saldirati, potem je odjemalec ta, ki plača. „Hvaležno plačeno“ je torej nesmisel. Glasiti bi se moralo od trgovčeve strani: „hvaležno sprejel“ ali pa kratkomalo: „plačano“ ali „poravnano“ brez vse frazaste in tukaj neumestne „hvaležnosti“. Drugič je tudi v besedi plačeno jezikovni pogršek, ker se glasi pravilno plačano. Toliko v pouk dotičnemu slovenskemu trgovcu, ki na ta način pači naš lep jezik. Vsem tvrdkam pa priporočamo, da pri svojih napisih, štampiljah, v knjigah itd. rabijo pravilno slovenščino. Ako kdo opazi pačenje jezika, naj opozori dotičnika osebno ali pa brez imena v listih, kakor je storil to v tem slučaju prijatelj lepe slovenščine.

— **Saksonski kralj** je bil pretečeni teden na Triglavu. Ne čudimo se, da je prenočil, preden je pričel pot, v nemškutarskem hotelu sv. Janeza ob jezeru, kakor se tudi ne čudimo, da je v drugo prenočil v Marije Terezije koči na Triglavu, torej v koči, katero vzdržuje nemško-avstrijsko planinsko društvo na našem Triglavu kot nemško trdnjavo naperjeno proti slovenskim kočam. Saj je dobil kralj potni načrt od nemškega planinskega društva samega, ki v svoji protislovenski tendenci ni zamoglo ukreniti drugače. Čudimo se pa sledečemu: Ko se je saksonski kralj vrnil z vrha Triglava in jo krenil proti dolini Kotu moral je iti tik mimo slovenske kočje na Kredarici. In zgodilo se je, da je bil ravno tam nekoliko truden in je počival par korakov od kočje — na tleh. Dobrovoljni oskrbnik je sicer razobesil na koči zastavo in je zvonil v kapelici, toda nemiška

plemenita kri ni dopustila kralju, da bi se ponižal in vstopil za trenutek v slovensko, edino upravičeno kočjo na slovenskih tleh. Če bi bil kralj delal po svoji iniciativi, bil bi pač izraz „netaktnost“ najmilejši, ki bi približno označil to ostentativno preziranje naše narodnosti. Tako pa ne zadene kralja ravno tolika krivda, ker je sigurno, da so mu aranžerji podali o slovenskih planinskih razmerah tako lažljivo sliko, da se je le iz bojazni za svojo telesno varnost izognil slovenski koči. Taki poseti nam niso v čast.

— **„Windische Bagage“.** Pod tem naslovom poroča „Soča“ sledeče: V Kobaridu je bila dijaška veselica, ki se je lepo obnesla. Naznanjena je bila tudi vojaštvu. Poročajo nam, da je to veselico naznanil neki stotnik častnikom rekoč „windische Bagage“ napravi veselico, katere se lahko udeležijo. Na veselici so bili menda trije častniki, na nasprotnem vrtu pa je tisti čas igrala vojaška godba. Kobaridci so radi tega skrajno ogorčeni. Starešinstvo je menda že sklenilo protest proti „windische Bagage“ ter ga odposlalo na pristojno mesto. Takega psovanja ne trpimo na slovenskih tleh!! — Iz teh psov nadutega častnika pač ne gleda drugega, nego ona duševna inferijornost, katere kritika ne obstoja v drugem nego v psovanju. Od tod tudi ono surovo zmerjanje vojakov-prostakov, ki bije v oči vsakemu paragrafu glede žaljenja časti. Krivo je pa temu tudi brezmiselno češčenje častnikov od strani civilistov, ki so jih s tem razvadili, da so naposled prišli do prepričanja, da so res vso čast v nakup vzeli in da je vsak drug napram njim — ničla!

— **Državna subvencija.** Poljedelsko ministrstvo je podelilo kmetijski družbi kranjski 4000 K državne subvencije za l. 1907., in sicer 1) za družbino sadjarsko šolo v Ljubljani in za subvencioniranje podružničnih in družbinskih sadjarskih šol, 2) za prireditve sadnega semnja v Ljubljani in 3) za vzdrževanje pokušne in vzorne vinske kleti v Ljubljani.

— **Ponarejeni srebrni goldinarji.** Zadnji čas krožijo po Ljubljani precej dobro ponarejeni srebrni goldinarji. Razločujejo se od pravih le po svinčeni, motni barvi in napisu ob robu „Viribus unitis“, ki je malo nerazločen; pri tipanju se jih čuti nekoliko opolzke. Na njih je letnica 1878. Priporoča se torej posebna previdnost pri srebrnih goldinarjih.

— **Huda ljubezen.** Neka 19 letna deklica je smrtno zaljubljena v nekega mladega zobnega tehnika, ki ji pa ne vrača ljubezni tako, kakor je njena srčna želja. Ko sta imela te dni zaljubljenca sestanek v mestnem logu, jo je njen ljubček tako pretepel, da je morala deklica k zdravniku. Zadnje dejanje te drame se bo vršilo pred sodiščem. — Zelo neprijetne lastnosti ima tudi zaročenec neke precej okrogle ženice, kateri je v nekem prepiru razbil vso hišno opravo in ji vrhtega še grozil z nožem.

— **Nasilna pijanca.** Dne 30. avgusta sta peljala po Poljanski cesti v Ljubljani Ižanca Josip in Franc Žagar popolnoma pijana tovorni voz v polnem diru. Da se ne zgodi kaka nesreča, sta ju na šent-peterskem mostu stoječa dva stražnika pozvala, naj stopita z voza. Nato je skočil Franc Žagar z voza, se zaletel v enega stražnikov, ga zagrabil za vrat in mu raztrgal bluzo, ter ga tudi še med vklepanjem tepel po glavi in mu izbil čepico. Le s težavo sta bila pijana voznika aretovana; izročili so ju sodišču. Sicer sta pa že oba predkaznovana in bivala tudi že v prisilni delavnici.

— **Legar v Postojni** se vedno bolj razširja. Tekom zadnjih 14 dni je na novo obolelo 25 oseb. Umrli sta preteklo nedeljo dve osebi, v pondeljek pa ena. Spričo vseh teh obolenostij so oblasti vendar še vedno tako indolentne, da se na ganejo proti razširjevanju te bolezni, ki je zahtevala že toliko žrtev in zahteva še vedno novih.

— **Narodno-radikalno dijaštvo** sklicuje svoj II. veliki shod od 5. do 8. septembra t. l. v „Narodnem domu“ v Celju. Vspored: 5. septembra ob 7. uri zvečer v „Skalni kleti“: Občni zbor akad. fer. društva „Prosveta“. 6. septembra ob 9. uri dopoldne v „Narodnem domu“: I. plenarno zborovanje: Konstitucija predsedstva. Določitev poslovnega reda. Predavanja: 1. Od tržaškega shoda do danes. 2. Naše stališče napram dvobojnemu vprašanju. 6. septembra ob 3. uri popoldne: Dijaški socialni odsek: a) Alkoholno, nikotinsko in spolno vprašanje. b) Telesna vzgoja. sokolstvo, socialna vzgoja. c) Dijaška higijena. 6. septembra ob 9. uri zvečer: Organizačni odsek. 7. septembra ob 9. uri dopoldne: II. plenarno zborovanje: 1. Narodna obramba. 2. Svobodna šola. 7. septembra ob 3. uri popoldne: Šolski odsek: a) 1. Slovenska visoka šola. 2. Srednje šole. 3. Žensko šolstvo. 4. Strokovno šolstvo. B. Debata o svobodni šoli. 7. septembra ob 8. uri zvečer: Komers. 8. septembra ob 9. uri dopoldne: Zaključno plenarno zborovanje, popoldne: izlet v Žalec.

— **Zadnji čas za dvignjenje denarja, poslanega po poštni nakaznici.** Tega je določilo te dni najvišje sodišče na Dunaju, in sicer v nastopnem slučaju: Neki trgovec je nakazal drugemu trgovcu po poštni nakaznici dne 5. januarja 1898 večjo vsoto. Naslovljenec, ki se mu je nakaznica točno dostavila, pa ni takoj dvignil denarja, temveč je to storil še-le čez leto. Poštni urad mu pa ni hotel izplačati denarja, češ, da denarja ni reklamiral v postavnem

roku šestih mesecev. Trgovec je tožil poštni erar in zmagal v vseh instancah. Najvišje sodišče je izreklo, da izplačilo poslane vsote ni vezano na rok za reklamacijo, temveč, da se more uveljaviti tekoma obtega zastaranja po splošnem državnem zakoniku, t. j. po tridesetih letih.

— **Neznan goljuf** je opeharil južno železnico za celih 40.000 K. Stanoval je v Laškem trgu na Štajerskem pod imenom dr. Friedmann v hotelu „Henkel“. Na kolodvoru se mu je izplačal ta denar, ki ga je v resnici ravnateljstvo poslalo na naslov dr. Friedmanna. Goljuf je moral razmere prav dobro poznati in tako se mu je posrečilo oslepariti južno železnico. Živel je po goljufiji še dva dni prav razkošno v Laškem trgu in potem neznan kam izginil.

— **Utonila** je v nedeljo v Hublju za Šturijem Marija Semič iz Ajdovščine. Menda se ji je zmešalo. Spoznal je je njen mož, ko so jo bili že potegnili iz vode.

— **Človeka mesto srne.** Dne 29. avgusta je neki tržaski žid lovil okrog Temnice na Krasu, in sicer na „Hribu“, kjer je bral drenulje mladenič Rudolf Sulič. Lovec je mislil, da se za grmom skriva srna in ustrelil iz daljave 30 korakov tako nesrečno na dozdevno srno, Suliča, da je bil ta na mestu mrtev. Dosedaj je plačal žid samo še pogreb.

— **Narodna delavska organizacija v Trstu.** V nedeljo popoldne je bil prvi javni shod narodne delavske organizacije v Trstu. Dasi ta organizacija obstoja še le dobrih 14 dni, vendar se je zbralo na ta shod čez 3000 oseb. Nanj je prišlo kakih 50 socialnih demokratov v družbi 150 furlanskih socialistov, ki so imeli namen razbiti shod. Načrt se jim je pa bridko ponesečil, kajti Slovenci so jih pometali na prosto, ko so začeli motiti zborovanje. Shod se je nato mirno vršil in dokončal. Govorili so dr. Mandič, Jaklič, Škrlj in dr. Rybář. Po shodu je korakala množica zborovalcev po mestu v kolonah po 6, mirno in dostojno. Policija je hotela parkrat razbiti spreved, a se ji ni posrečilo. V ulici Fontana je prišlo do malega spopada. V bližini ultrairedentovske kavarne Chiozza so se zbirali italijanski liberalci, Mazzinijanci in socialisti, ko so pa zagledali mase slovenskih delavcev, upadel jim je pogum, in razpršili so se. Pred Narodnim domom je pa kmalu nato iz tisoč in tisoč grl zabučala pesem „Hej Slovani“, na kar so se mase mirno razšle. Še le ob 9. zvečer so si upali italijanski teroristi vseh barv na dan in kazati svojo korajžjo. Najbolj korajžni so bili socialni demokratje, ki se pri Sv. Jakobu, kjer ni bilo doma slovenskih delavcev, v slovenski društveni hiši razbili okna in ranili nekatere Slovence s kamni. Po laški navadi spremljevali so te svoje junaške čine z glasnim vpitjem in pričeli so žvižgati in kričati: Fora i ščavi! Viva Trieste italiana! Viva Garibaldi! Ranjen je tudi neki stražnik, ki je posredoval. Ker metanje kamenja le ni hotelo prenehati in ker je bila nevarnost za življenje, so šli gostje konsumnega društva na dvorišče in od tam pričeli metati na razgrajače steklenice in kroglice. Ves boj je trajal kake pol ure, dokler niso dospeli redarji, ki so nesramneže razgnali in tri njih aretirali. Laški listi seveda mečejo vso krivico na Slovence, ki so popolnoma upravičeno odgovorili na napad laške mularije; če to ni bil silobran, potem se o njem sploh ne more govoriti. Kjer se Lahonom na njihovo nesramnost odgovori, kakor gre, tam vidijo barbarstvo, Lah sam pa je vedno nedolžen, kakor njegov koš. Ker podivjanim Lahom še vedno ni dovolj izgredov in vpitja, so se v ponedeljek zbrali nekateri liberalci, socialisti in Mazzinijanci v Boschettu, Chiozzi in Aquedotto in so demonstrirali proti Slovincem za „italijanski Trst“. Policija jih je razgnala, 25 zaprla, od katerih je že 24 dobilo večje ali manjše kazni. „Piccolo“ napoveduje Slovincem velikansko vseitalijansko demonstracijo, češ, meščani so že siti vednih provociranj od slovenske strani.

— **Tržaške novice.** Risarju Bruno Kravosu je bila te dni med selitvijo ukradena kasetna, v kateri je imel po 12 srebrnih žlic, vilic in nožev. Škode je 120 K. — Delavec Andrej Sekolič je dne 2. t. m. delal na parniku „Filippo Artelli“ pred plavži pod Škednjem in pri tem tako nesrečno padel v spodnje prostore parnika, da bo težko okreval. Sekolič je oženjen in ima otroke.

— **Laški izgredi na Reki.** V avstrijskih Italijanih-pritepenih je zadnje čase kaj pogosto zavrela njihova pristna banditska kri, in neprijetne posledice tega čutili so sedaj že vsi njihovi drugorodni sosede. Ker so se postavili v južnih Tirolah nekoliko upravičeno proti nemškim navalom izzivačev iz Nemčije, zrasel jim je greben in postali so tako predržni, da so stopili iz defenzive v ofenzivo in napadajo Slovence in Hrvate kar na njihovih lastnih tleh. Tako so povodom razvitja zastave vološkega „Sokola“, katere slavnosti se je udeležil tudi „Hrvatski Sokol“ s Sušaka, vprizorili reški Lah velike izgrede proti Hrvatim. Ko se je suški Sokol v nedeljo ponoči ob desetih na posebnem parniku vrnil domov, ga je ob mostu preko Rečine čakala številna laška sodrga, ki je divje kričala in žvižgala ter hotela vdreti preko mostu na Sušak, da bi navalila na Hrvate. Ker je orožništvo to zabranilo so jeli Lahoni z revolverji streljati preko reke. Padlo je več nego 100 strelcev. Kolikor se je dosedaj moglo doognati, je bil ranjen samo neki hrvatski delavec. Ker poli-

cija ni mogla ali ni hotela razgnati izgrednikov, je vlada pozvala vojake Jelačićevega polka in ogrsko finančno stražo, da so stopili v akcijo. Laška sodrga je ponoči razbila po mestu vse hrvatske napise in okna na hrvatskih hišah. Policija je aretovala okoli 20 oseb, a je izpustila vse, ker so zanje intervenirali ugledni laški voditelji. Tudi v ponedeljek so po mestu pokali revolverji. Hrvati si ne upajo na ulico; nobeden ni varen življenja, ker Italijani napadejo vsakega Hrvata, ki se pokaže na ulico. Oblast je razveljavila vsa orožna dovoljenja. Hišna vrata morajo biti prej zaprta. Slične odredbe so izdane za Sušak. Po mestu hodijo vojaške patrolje.

— **Strela je udarila v cerkev** na Gorjanskem v Primorju dne 1. t. m. ravno ko so se ljudje zbrali k maši, ki se je čitala ob osmih. Treščilo je na zvoniku v strelovod, toda ker je bil ta poškodovan, je udarila strela preko cerkve v tla. Vse je bilo omamljeno, razen onih, ki so bili na koru, pri glavnem oltarju in velikih vratih. Le zavednosti nekaterih neustrašenih mož se je zahvaliti, da so pričeli z oživiljenjem omamljenih in tako rešili vse razen 21 letne mladenke Rozalije Petelin.

Tuje.

* **Zverinska ženska** je neka Ana Sevčik, udova Kratochwill v Oelsu na Moravskem. Že pred štirimi leti je stala pred brnskimi porotnim sodiščem, obdolžena umora svojega moža, pa so jo porotniki oprostili. Iz prvega zakona je imela dečka, ki je sedaj star že dvanajst let in o katerem so mislili, da ga ima nekje pri sorodnikih. Slučajno pa je prišla njena dekla na sled, da ga je imela mati zaprtega v kleti. Deček je bil ves pokrit z blatom, napol blazen, in z lasmi poraščen, da so mu padali na prsi. Tri leta je živel revček v družbi miši in podgan. Ko so mater vsled tega zločina prijeli, je priznala tudi, da je umorila svojega prvega moža, in da je storila obe hudodelstvi iz ljubezni do drugega moža, svojega prejšnjega velikega hlapca, ki je pa tudi pred kratkim umrl.

* **Aretovan bivši častnik.** Avstrijska policija je prijela in izročila ogrskim sodiščem bivšega ogrskega domobranskega častnika Zoltana Topitsa de Turapolje, ki je goljufal po vsej Evropi. Slednjič je odpeljal nekemu monakovskemu slikarju ženo in živel z njo na Tirolskem, kjer so ga prijeli.

* **Beraško podjetje v Berlinu.** Neki Kuhaček je v Berlinu oživotvoril podjetje, ki se mu je jako dobro rentiralo. Izposodil si je namreč od siromašnih slovaških starišev za 50 mark mesečno otroke, ki so morali potem raztrgani in sestradani beračiti po Berlinu ter priberačen denar prinesiti svojemu gospodarju. Bila je to izborna obrt, ki mu je prinašala ogromen dobiček, če se pomisli, da je pustil otroke v pravem pomenu besede stradati in jim odkazal stanovanje v kleti. Kuhačka so zaprli, otroke pa, okoli 20 po številu, bodo vrnil staršem.

* **Eksplodizija raket.** Te dni so peljali skozi laško vas Capurso na vozu rakete, ki so se razletele in ubile štiri osebe, ranile pa deset. Tudi bližnje hiše so zelo poškodovane.

* **V župnika se je preoblekel** 58-letni komik Anton Jäger in se predstavil pri dunajskemu zlatarju Josipu Honnecku kot župnik pl. Frankenstein iz Sv. Osvalda. Tam si je izbral zlato uro z verižico. Ko je pa prišlo do plačila, je posegel v žep in preplašeno konstatiral, da je pozabil svojo listnico. Ker se je zlatarju župnik zdel vreden zaupanja, mu je dovolil, da je vzela s seboj uro in verižico in župnik mu je obljubil, da mu tekom ene ure

pošlje iz hotela denar. Toda ni bilo ne denarja ne župnika. Vendar so kmalu našli goljufa in ga dne 25. t. m. izročili dunajskemu deželnemu sodišču.

* **Prijet upornik.** Dne 24. t. m. so slučajno prijeli v Odesi bivšega mornarja Matušenka, ki je načeloval upornikom na ruski bojni ladiji „Potemkin“ in ki je umoril poveljnika Galikova. Pri njem so našli ponarejen potni list in mnogo denarja in orožja. Prišel je iz Amerike, da bi podpihoval odeske mornarje. Izročili so ga pomorskemu vojnemu sodišču.

* **Umor turista v Švici.** Te dni je zahrbtno ustrelil pastir Michaud iz daljave 50 korakov 25 letnega turista Roberta Munzingerja iz Oltra in ga zadel naravnost v srce. Nato ga je oropal vsega, kar je imel pri sebi in potem truplo v gozdu zakopal. Morilec je izjavil, da je hotel imeti denar za vojaške vaje, kamor je imel oditi zadnjega avgusta in da je vsled tega sklenil oropati prvega turista, ki ga sreča.

* **Madjarski bojkot hrvaškega zobozdravnika.** Neka železniškega uradnika, rodoma Madjara, v Sisku so boleli zobje, da je moral k zobozdravniku. Šovinist kot je bil, nikakor ni hotel k hrvaškemu zobozdravniku v Sisku ali Zagrebu, ampak se je peljal z bolnim zobom — v Budimpešto. Imel pa je smolo, madjarski zobozdravnik pa tudi, kajti pri operaciji je bolniku težko ranil jezik. Čez nekaj dni je jezik silno zatekel; moral je nesrečni Madjar zopet k zdravniku, ki je konstatoval zastrupljenje krvi. Ponovno se je moral podvreči operaciji, koje izid je še negotov, kajti smrt ni izključena.

* **Poskušeni umor zakonskega moža.** V Moravski Ostrovi je naznanil železniški zavirač Kaczmarezik žandarmeriji, da ga je njegova mlada žena že ponovno skušala umoriti, s tem, da mu je trosila fo-fo-fo v jed. Izkazalo se je, da je Kaczmarekovo ženo nagovarjala k umoru njegova tašča, s katero je imel pred svojo poroko razmerje. Obe ženi so zaprli, mož pa leži v bolnici.

Gospodarstvo.

Slovenski posojilničar, drugi popravljeni in pomnoženi natis „Navoda o snovanju in poslovanju slovenskih posojilnic. Spisal Ivan Lapajne v Krškem. Ta knjiga, ki jo toplo pozdravljamo, prinaša na 230 straneh v navadni osmerki navodilo, kako poslovati posojilnicam. Navodilo je uporabno tudi za druge zadruge. Knjiga ima uvodom sliko očeta slovenskih posojilnic **Mihaela Vošnjaka**, ki mu je knjiga tudi naklonjena prilikom njegove 70letnice, ter njegov životopis. Pisatelj razpravlja potem obširno in podrobno o snovanju in poslovanju posojilnic. Pravilno imenuje slovenske posojilnice **zadruge**, ki imajo namen, svojim zadrugnikom s posojili pomagati in ljudstvo v varnosti spodbujati in s tem k dobremu gospodarstvu napeljevati. Podučimo pa se iz te zelo poljudno pisane knjige ne samo, kaj je posojilnica, ampak kakšna mora biti posojilnica, da se jo sme imenovati uzoren zavod. Po kratkem zgodovinskem pregledu posojilništva (Raiffeisen, Schulze-Delitsch) razpravlja pisatelj o načelih in pravih slovanskih posojilnic, o registriranju, opravnem redu, o pristopu, pravicah in dolžnostih zadrugnikov, o deležih, o posojilih, osebnem kreditu, o zemljiškem vknjiževanju dolgov, o zadolžnicah, o menicah, poroštvo, o hranilnih vlogah, o naloženem denarju, o tekočem računu, o obrestih, o davkih in pristojbinah, o čistem dobičku, o zadrugnih zakladih, o načelstvu in nadzorstvu, o posojilničnih uradnikih, o zadrugnih zvezah,

o knjigovodstvu, o letnih računih. Pisatelj dodaje zadrugni zakon iz l. 1873, Raiffeisenski zakon iz l. 1887., zakon o pristojbinskih ugodnostih, revizijski zakon iz l. 1903. V dodatku so kratka navodila za ustanovitev nove posojilnice in obrestna kazala. Knjiga je torej zelo podučna ter uporabna tako za že izvežbanega posojilničarja kakor za vse one, ki se hočejo podučiti o pomenu, namenu, ustroju in poslovanju hranilnic. Knjigo zamoremo le najtopleje priporočati. Knjiga stane 3 K trdo in ličnoviezana, 2 K 40 h mehko vezana in 2 K broširana ter jo je dobiti pri pisatelju v Krškem. Naj bi Slovenci pridno segali po tej knjigi.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842. Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela „Union“.

Delavnica: Igriške ulice 6 Ljubljana.

Prva domača dolenski žganjarna Ivan Rakoše i. dr. Straža-Toplice priporoča

Slivovko navadno K 1' — lit.	Tropinovec navad. K 1' — lit.
III. „ 1'10 „	III. „ 1'10 „
II. „ 1'30 „	II. „ 1'20 „
I. „ 1'50 „	I. „ 1'40 „
Drožnik III. „ 1'30 „	Brinjevec III. „ 1'40 „
II. „ 1'50 „	II. „ 1'80 „
I. „ 1'80 „	I. „ 2' — „

Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra

Spezialiteta „Slovenec“ narodna grenočica narodni liker od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev od K 1' — do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1' — do K 2' — liter i. t. d., i. t. d.

Odpočila se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorec brezplačno!

Modna trgovina Pavel Magdić, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice. Čipkasto blago, pajčolan, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezanine. **Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.** Svilnati in baržunasti trakovi. Pozamenterija, porte in žnore, rezice, krepice in žnore za tapetnika. **Krepl in flori za žalovanje.** Zlate in srebrne rezice, čipke in žnore. **Serpe iz svile, čipk in volne.** Nogavice za dame, dekleta in otroke. Jopice, hlačke, otročje perilo in odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka. **Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. Gumbi in različne igle.** Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje. **Idrijske čipke, vezene čipke in vložki.** Pajčolan za neveste, mirtovi venc. **Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.** **Modreci in potrebščine za modrec.** **Glave-rokavice in rokavice za uniformiranje, pletene, letne in zimске rokavice.** **Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda.** **Krtače za obleko, glavo in zobe.**

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsniki in žepne rute. **Pravo Jagrovo normalno perilo, trikot-srajce, jopice in hlače.** Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in šport-pasovi. **Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.** **Kravate, gumbi za manšete.** **Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.** **Ogrevalec za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.** **Nahrbtniki, ovratniki, robci.** **Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.**

Gospod! Berite novice, ker so za vas važne in koristne! Razpošiljam po poštnem povzetju **za 12 K 50 vin. krasno, dobro in moderno opravo** katere obstoji iz sledečih predmetov: **Fina bela ali barvasta srajca št. . . . ? Dobre spodnje hlače. Lepa spalna srajca. 1 ovratnik po želji. Krasna kravata. 1 par trpežnih nogavic. Močna brisalka. Izvstne naramnice. 3 dobre žepne rute.** Vse v škatlji lepo aranžirano. Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugajalo, vrnem denar nazaj.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!